

Vammaisneuvosto

LAUSUNTO

14.2.2019

Kyseessä on Helsingin kaupungin vammaisneuvoston hyväksymän asiakirjan allekirjoittamaton sähköinen versio

Kaupunginhallitus
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Viite: Valtuutettu Seija Muurisen valtuustoaloite 10.10.2018

Diaarinumero: HEL 2018-010591

Ikääntyneiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen hanke

Vammaisneuvosto kiittää lausuntopyynnöstä. Vammaisneuvoston kannattaa sitä, että valtuutettu Muurisen valtuustoaloitetta toteutetaan Stadin ikäohjelman päivittämisellä ja toteutetaan kaupungin toimialojen yhteisessä hankkeessa ikäihmisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi.

Samalla Helsingin vammaisneuvosto ottaa kantaa vammaisuuden huomioimiseen kaupungin strategiaa toteuttavien ohjelmien, kuten hyvinvointisuunnitelman, Stadin ikäohjelman, eriarvoisuuden vähentämisen ja nuorten syrjäytymishaasteen valmistelussa ja toteutuksessa.

Helsingin kaupunkistrategian toteutuksen yhtenä keinona on kaupungin toimialojen yhteinen poikkihallinnollinen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen johtamisrakenne –hanke, jossa valmistellaan kaupungin yhteinen hyvinvointisuunnitelma. Stadin ikäohjelman päivitys on yksi keino konkretisoida hyvinvointisuunnitelmaa sekä edistää ikääntyneiden kaupunkilaisten terveyttä ja hyvinvointia.

Vammaisneuvosto kannattaa kaupungin vanhusneuvoston kannanottoa Stadin ikäohjelman tehokkaasta toteutuksesta osana hyvinvointisuunnitelmaa. Stadin ikäohjelmalla voidaan toteuttaa myös eri ikäisille vammaisille kaupunkilaisille ja vammaisneuvostolle tärkeitä tavoitteita, kuten esteetöntä asumista, turvallista ja helppoa liikkumista, toimintakyvyn heikkenemisen ennaltaehkäisyä sekä tukea yhdenvertaista osallisuutta.

Kaupungin esteettömyyslinjauksista poimitut vielä toteuttamista odottavat kaupungin esteettömyyttä lisäävät toimenpiteet poistettiin ikäohjelmasta sen valmistelun yhteydessä. Stadin ikäohjelma on osa koko kaupungin hyvinvointisuunnitelmaa, jonka tavoitteiden toteutumista tullaan systemaattisesti seuraamaan, toisin kuin kaupungin esteettömyyslinjauksien toteutumista. Kaupunginvaltuuston olisi hyvä seurata myös esteettömyyslinjausten toimenpiteiden toteuttamista, jotka osaltaan toteuttavat ikääntyneiden kaupunkilaisten hyvinvointia ja terveyttä.

Helsingin kaupungin vammaisneuvosto haluaa Stadin ikäohjelman ottavan paremmin huomioon ikääntyneet vammaiset kaupunkilaiset. Eri tavoin vammaisten, yli 80-vuotiaiden ikääntyneiden sekä ikääntyneiden vammaisten kaupunkilaisten samankaltaiset ongelmat tulevat esiin esimerkiksi liikkumisessa ja kulkemisessa, jossa välimatkat kotoa pysäkille ja pysäkeiltä asiointikohteisiin pitenevät vuosi vuodelta. Kaupungin tulee yhteistyössä HSL:n kanssa helpottaa ikääntyneiden ja toimimisesteisten ihmisten liikkumista joukkoliikenteessä, ettei raitiotie- eikä linja-autopysäkkien välisiä välimatkoja entisestään pidennetä.

Vammaisneuvosto on mukana liikkumishankkeen alatyöryhmässä ja esittää kohdennettua turvallisuuden erillishanketta, jolla lisätään puuttuvia käsijohteita ja penkkejä. Lisäämällä käsijohteita ja penkkejä esteettömille (sekä erikois- että perustaso) reiteille jyrkkiin kohtiin sekä portaisiin, mahdollistavat ne monen iäkkään liikkumis- ja toimimisesteisen asukkaan itsenäisen liikkumisen lähipalveluihin. Turvallisen liikkumisen mahdollistamiseksi myös jalankulun talvikunnossapitoa tulisi priorisoida erityistason reiteillä samoin kuin pyöräteillä on tehty.

Eri ikäiset vammaiset kaupunkilaiset huomioon kaupungin hyvinvointisuunnitelmassa ja ohjelmissa

Helsingissä nyt valmisteilla oleva kaupunkitason hyvinvointisuunnitelma toteuttaa nämä lainsäädännön velvoitteet. Myös vammaisneuvostolla on kiinnostusta ja asiantuntemusta osallistua kaupungin strategiaa ja eri ikäisten kaupunkilaisten terveyttä ja hyvinvointia edistävien ja eriarvoisuutta vähentävien ohjelmien suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin. Eri ikäisten kaupunkilaisten toimintakyvyssä oleva rajoite ja ympäristössä olevat esteet ovat riskejä syrjäytymiselle. Osallistumisen eriarvoistumiskehitystä on lapsuuden ja nuoruuden ikävaiheiden lisäksi estettävä myös työikäisillä vammaisilla kaupunkilaisilla.

Vammaisneuvosto on antanut lausuntonsa Liikkumishjelman toteutukseen sekä nimennyt edustajan soveltavan liikunnan ja ikäihmisten liikunnan alaryhmään ja toivoo osallistamista myös muissa kaupunkistrategiaa toteuttavissa ohjelmissa sekä hyvinvointisuunnitelmassa. Eri ikäisten vammaisen kaupunkilaisten osallisuus, syrjäytyminen ja eriarvoisuus tulisi arvioida osana hyvinvointisuunnitelmaa, sen toteutusta ja raportointia.

Eri tavoin vammaiset ja toimimisesteiset ihmiset ovat usein sosioekonomisten terveyserojen kannalta heikoimmassa asemassa. Terveystilan ja toimintakyvyn rajoitteet tarkoittavat usein myös vaikeuksia löytää esteetön asunto, liikkua, kouluttautua, työllistyä ja saada sitä kautta riittävä toimeentulo. Eri ikäiset kaupunkilaiset, joilla on vamma, sairaus tai toimintakyvyn rajoitteita, tarvitsevat positiivisen erityiskohtelun ratkaisuja ja palveluja hyvinvointi- ja sosioekonomisten erojen kaventamiseen. Tämä tulee ottaa huomioon, kun valmistellaan ja päätetään kaupungin hyvinvointisuunnitelmasta osana talousarvion toteutusta.

Lisäksi vammaisneuvosto esittää, että osana kaupunkistrategiaa toteutettavaa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen johtamisrakenteen –hanketta tulisi ottaa kantaa myös vammaisten ihmisten osallisuutta lisäävien, kaupungin usean toimialan yhteistä tahtoa, osaamista ja toteuttamista edellyttävien yhteisprosessien toteuttamiseen. Näitä olisivat esimerkiksi asunnon muutostöiden asiakaslähtöisen prosessin vastuunjaon selkeyttäminen, joka tukee myös ikäohjelman asumisen esteettömyyden tavoitetta. Ja toisena esimerkkinä investointi lämminvesialtaan rakentamiseen ja ylläpitoon osana palvelukeskusta. Lämminvesiallas mahdollistaa esim. reumaa tai muita kipuja aiheuttavan pitkäaikaissairautta sairastavien henkilöiden omaehtoisen liikumisen ja oman kunnon ylläpitämisen, joka samalla voi ennaltaehkäistä tai siirtää sosiaali- ja terveyspalvelujen tarvetta. Lämminvesialtaan investoinnin toteuttamiseen tarvitaan kaupunkitasoisen johtamisrakenteen sitoutumista ja monialaista osaamista niin hyvinvointitilojen tilaajalta sosiaali- ja terveystoimialalta, liikuntatiloja tilaavalta ja liikuntaryhmiä toteuttavalta kulttuuri- ja vapaa-aikatoimialalta kuin rakentamisen investointeja toteuttavalta kaupunkiympäristön toimialalta.

Lasten ja nuorten eriarvoisuutta vähentävän ja syrjäytymistä ehkäisevän kaupungin Mukana-ohjelman suunnitelmissa, raportoinnissa ja talousarvion tulostilastoissa tulisi kohdistaa toimenpiteitä, kuten koulutusta, työllistymistä ja positiivista erityiskohtelua myös eri tavoin vammaisiin lapsiin ja nuoriin. Toimenpiteiden kohdistaminen vammaisten ja pitkäaikaissairaiden kaupunkilaisen osallisuutta lisääviin ja ennaltaehkäiseviin toimiin vähentävät vaikuttavammin huono-osaisuuden indeksiä, joita mitataan kaupunkilaisten työttömyys- ja pitkäaikaistyöttömyyden tilastoista.

Helsingissä, 14.2.2019

Helsingin kaupungin vammaisneuvosto

Justus Mollberg
puheenjohtaja

Tiina Lappalainen
sihteeri, vammaisasiamies